

ДРУЧЕК ОЛЕНА ВАСИЛІВНА

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри правового забезпечення
діяльності Національної гвардії України
факультету забезпечення державної безпеки
Київського інституту Національної гвардії України
ORCID ID 0000-0002-7460-8137*

ВОЛУЙКО ОЛЕКСІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

*кандидат юридичних наук, доцент,
начальник кафедри правового забезпечення
діяльності Національної гвардії України
факультету забезпечення державної безпеки
Київського інституту Національної гвардії України
ORCID ID 0000-0002-0894-5004*

ВАКАРОВ ВОЛОДИМИР ВАСИЛЬОВИЧ

*начальник юридичної служби
військової частини 3030 НГУ
ORCID ID 0009-0009-2146-5839*

ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

У статті розширено та доповнено концепцію правоохоронної діяльності в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. Здійснено аналіз підходів до поняття правоохоронної діяльності та сформовано поняття «правоохоронна діяльність в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні».

Визначено пріоритетні напрями та завдання правоохоронної діяльності в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні. Виокремлено та класифіковано чинники, які обумовлюють зміст та особливості реалізації зазначеного виду діяльності.

Обґрунтовано, що правоохоронну діяльність в умовах правового режиму воєнного стану в Україні спрямовано на попередження та протидію внутрішнім загрозам воєнного стану; сприяння і спільне виконання, у межах визначених повноважень, завдань, що постали перед силами безпеки і оборони;

забезпечення законності і правопорядку; підтримання на належному рівні громадського порядку. Доведено, що основним напрямом правоохоронної діяльності в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні є протидія внутрішнім загрозам воєнного стану. Зокрема, протидія злочинам проти основ національної безпеки України; протидія терористичним виявам; протидія злочинності та правопорушенням, спрямованим проти правового режиму воєнного стану; забезпечення правопорядку та громадської безпеки; охорона прав і свобод людини і громадянина.

Доведено, що ключовою особливістю здійснення правоохоронної діяльності в умовах правового режиму воєнного стану в Україні є її реалізація за двома основними напрямками: традиційного, пов'язаного із забезпеченням законності та правопорядку, захисту та охорона прав і свобод людини і громадянина; та новітнього, пов'язаного з протидією загрозам воєнного стану, виконанням і сприянням виконанню завдань, покладених на сили безпеки і оборони.

***Ключові слова:** правоохоронна діяльність; воєнний стан; правовий режим; правоохоронні органи; правопорядок; громадський порядок; завдання; функції.*

Постановка проблеми. Одним із напрямів діяльності держави, пов'язаним із забезпеченням порядку у суспільстві, є правоохоронна діяльність – особливий вид діяльності державних органів і посадових осіб, призначений попереджати, запобігати правопорушенням, припиняти їх, а також застосовувати державний примус або громадський вплив на осіб, які порушили встановлений законом суспільний порядок. Широкомасштабне вторгнення військ російської федерації в Україну та запровадження у зв'язку з цим 24 лютого 2022 року правового режиму воєнного стану обумовили необхідність реалізації державою комплексу завдань, нетипових для періоду мирного стану. Причому, зазначені завдання, попри екстремальні умови, мають реалізовуватися максимально ефективно. Правовий режим воєнного стану, запроваджений з метою відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, є ключовим чинником, що найсуттєвіше, в останній часовий період, впливає на зміст діяльності держави Україна за всіма напрямками функціонування, зокрема за напрямом охорони права.

Розглядаючи правоохорону діяльність як одну з основних форм діяльності держави як в умовах мирного часу, так і в умовах війни, наголосимо, що від якості роботи правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану залежить не лише стан суспільного і громадського порядку, а і стан обороноздатності, внутрішньої і національної безпеки України. Основними об'єктами уваги правоохоронних органів в умовах дії правового

режиму воєнного стану є такі внутрішні загрози, як: а) криміналізація суспільства; б) воєнні злочини (порушення законів і звичаїв ведення війни); в) тероризм; г) військові злочини; г) злочини проти основ національної безпеки; д) порушення правопорядку та ін. Отже, військова агресія російської федерації проти нашої держави та запровадження в Україні у зв'язку із зазначеним правовим режимом воєнного стану обумовили потребу в розширенні змісту, форм і напрямів правоохоронної діяльності, зокрема, у контексті нових викликів у сфері забезпечення захисту та безпеки держави Україна, а також прав і свобод людини і громадянина.

Основним напрямом діяльності правоохоронних органів України в умовах дії правового режиму воєнного стану, окрім напрямів, властивих умовам мирного стану, стає протидія внутрішнім загрозам воєнного стану, яка, зокрема, реалізується у формах: а) протидії злочинам проти основ національної безпеки України; б) протидії терористичним виявам; в) протидії злочинності та правопорушенням, спрямованим проти правового режиму воєнного стану; г) забезпечення правопорядку та громадської безпеки, з урахуванням викликів, обумовлених дією норм правового режиму воєнного стану. Відповідно, в умовах правового режиму воєнного стану пріоритетного значення набувають такі завдання: а) попередження та протидія внутрішнім загрозам воєнного стану; б) сприяння і спільне виконання в межах визначених повноважень завдань, що постали перед Силами безпеки і оборони; в) забезпечення законності і правопорядку; г) підтримання на належному рівні громадського порядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблеми правоохоронної діяльності комплексно розробляли О. Бандурка, В. Безчасний, В. Білоус, В. Галуцько, В. Дубінчак, Р. Калюжний, А. Кучук, О. Мартиненко, М. Мельник, В. Плішкін, В. Серьогін, Р. Шай, Ю. Шемшученко та ін., чийми зусиллями розроблено методологію дослідження правоохоронної діяльності, сформовано категоріально-понятійний апарат, визначено засадничі принципи зазначеного виду діяльності у контексті функцій держави. Водночас військово-політичні реалії останніх років, зокрема, практика реалізації правового режиму воєнного стану в Україні, обумовлюють необхідність аналізу новітніх змін в усталеному концепті правоохоронної діяльності та відповідного його оцінювання. Окремі питання, пов'язані із реалізацією правоохоронної діяльності в умовах правового режиму воєнного стану, останнім часом розробляють С. Гусарев [1], С. Євдокіменко [2], М. Ковалів [3], С. Коломієць [4], Т. Лисько [5], О. Нікітенко [6], О. Прокопенко [7], А. Романова [8], О. Світличний [9], І. Чорна [10], С. Шебетя [11] та ін.

Метою статті є дослідження питання теоретичних засад здійснення правоохоронної діяльності в Україні, зокрема, у контексті формування концепту правоохоронної діяльності в умовах правового режиму воєнного стану. Досягнення мети планується шляхом реалізації завдань: 1) аналізу підходів до поняття правоохоронної діяльності та формування з урахуванням здобутих результатів поняття «правоохоронна діяльність в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні»; 2) визначення пріоритетних напрямів та завдань правоохоронної діяльності в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні; 3) виокремлення основних чинників, що обумовлюють зміст та особливості реалізації правоохоронної діяльності в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу. Реалізуючи завдання формування поняття «правоохоронна діяльність в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні», зазначимо, що усталеного трактування поняття правоохоронної діяльності як такої у вітчизняній правовій науці поки що не існує. Найчастіше правоохоронну діяльність розуміють як вид державної діяльності, що здійснюється з метою охорони права спеціально уповноваженими органами шляхом застосування юридичних засобів впливу відповідно до закону і з дотриманням

встановленого ним порядку. В Юридичній енциклопедії за редакцією Ю. С. Шемшученка визначено правоохоронну діяльність як систему заходів, спрямованих на забезпечення виконання Конституції України, законів та інших нормативно-правових актів держави [12, с. 47]. Вартим уваги також є трактування поняття правоохоронної діяльності як владної діяльності держави, що здійснюється для охорони права спеціально повноваженими органами шляхом застосування юридичних заходів впливу відповідно до закону та за неухильного дотримання встановленого законодавством порядку. Загалом, наявні підходи до розуміння поняття правоохоронної діяльності можна звести до двох основних – вузького і широкого.

Відповідно до вузького підходу, зазначене поняття здебільшого розуміють як діяльність спеціально уповноважених органів (державних та недержавних) з метою охорони прав і свобод громадян, правопорядку та забезпечення законності, що реалізується в установленій законом формі та в межах, наданих зазначеним органам повноважень. У межах широкого підходу правоохоронну діяльність найчастіше розуміють як діяльність усіх державних органів та недержавних організацій щодо забезпечення дотримання прав і свобод громадян, їх реалізації, забезпечення законності та правопорядку. Наявні визначення поняття правоохоронної діяльності так чи інакше корелюють із зазначеним. Відповідно до широкого підходу, В. Ковальська розглядає правоохоронну діяльність як неперервну, узгоджену діяльність державних і недержавних органів та організацій, спрямовану на створення максимально сприятливих умов для безперешкодної реалізації правових норм, суб'єктивних прав і свобод, профілактику та виявлення правопорушень з метою попередження, припинення, ліквідації їх наслідків, поновлення прав, відшкодування збитків, покарання винних [13, с. 128]. На думку Р. Шай, правоохоронна діяльність – це правозастосовна діяльність щодо охорони права, яка здійснюється спеціально уповноваженими на те органами відповідно до встановленої законом процедури, і полягає у розгляді юридично значущих справ, виявленні правопорушень та обвинуваченні осіб, винних у їх вчиненні, у застосуванні до правопорушників встановлених законом примусових заходів, а також у представництві та захисті прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб [14, с. 15].

У межах вузького підходу, В. Гірич трактує поняття правоохоронної діяльності як «систему контрольно-ревізійних, оперативно-розшукових, кримінально-процесуальних та адміністративно-примусових заходів, які здійснюються у порядку, визначеному законодавством, з метою підтримання правопорядку, виявлення і безпосереднього припинення правопорушень, що підпадають під дію Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення, а також виконання кримінальних і адміністративних санкцій щодо правопорушників» [15]. С. Россоха правоохоронну діяльність розуміє як закріплену в нормативно-правових актах діяльність спеціально уповноважених державних органів щодо примусового забезпечення правового порядку на основі балансу інтересів особи, суспільства та держави [16, с. 9].

Реалізація завдання формування поняття «правоохоронна діяльність в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні» вимагає звернення до поняття правового режиму воєнного стану. Як відомо, особливий правовий режим воєнного стану за фактом збройної агресії російської федерації проти України запроваджено Указом Президента України [17] з 05 год. 30 хв 24 лютого 2022 року. Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [18], «воєнний стан – це особливий правовий режим, який вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень». У Законі України «Про оборону України» [19], воєнний стан визначено як «особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування

повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення національної безпеки, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень».

Згадані нормативні визначення дають змогу сутнісними ознаками правового режиму воєнного стану в Україні вважати, зокрема, таке: а) воєнний стан є особливим правовим режимом, що уводиться в масштабах усієї України або на окремих її територіях на підставі наявності акту явної збройної агресії або загрози нападу, підриву державної незалежності, територіальної цілісності України; б) сутністю воєнного стану є передача повністю або частково повноважень з управління громадами військовому командуванню, військовим адміністраціям, органам місцевого самоврядування; в) державні органи влади, військове командування, військові адміністрації та органи місцевого самоврядування з періоду введення воєнного стану діють із метою відвернення або усунення загрози; г) на період дії правового режиму передбачено можливість тимчасового обмеження певних, визначених Конституцією України, прав і свобод людини і громадянина.

З урахуванням результатів аналізу понять правоохоронної діяльності і правового режиму воєнного стану, пропонуємо поняття правоохоронної діяльності в умовах дії норм воєнного стану в Україні розуміти як: у широкому значенні – діяльність усіх державних органів та недержавних організацій щодо забезпечення дотримання прав і свобод громадян, їх реалізації, забезпечення законності та правопорядку, яка реалізується у контексті і з урахуванням змісту дії норм правового режиму воєнного стану; у вузькому – діяльність спеціально уповноважених (правоохоронних) органів з метою охорони прав і свобод громадян, забезпечення законності та правопорядку, яка реалізується в установленій законом формі та в межах повноважень, наданих цим органам, у контексті і з урахуванням дії норм правового режиму воєнного стану в Україні.

Враховуючи родову спорідненість поняття правоохоронної діяльності в умовах дії правового режиму воєнного стану із поняттям правоохоронної діяльності як такої, звернемо увагу на спільність і відмінність сутнісних (таких, що найтісніше пов'язані зі змістом правоохоронної діяльності та найкраще розкривають її сутність) ознак зазначених понять. Автори підручника «Судові та правоохоронні

органи України» А. Гель, Г. Семаков, С. Кондракова сутнісними ознакам правоохоронної діяльності вважають: а) владний характер, що полягає у можливості відповідних органів та посадових осіб діяти від імені держави; б) правозастосовний характер, що полягає у можливості й обов'язку уповноважених суб'єктів діяти у напрямі підготовки і прийняття індивідуального юридичного рішення в юридичній справі на основі юридичних фактів і конкретних правових норм; в) можливість реалізації лише із застосуванням законних заходів впливу, у встановленій формі; г) реалізація спеціально уповноваженими органами, які для виконання правоохоронних функцій наділяються державою коштами та матеріальними ресурсами [20, с. 47–48]. А. Р. Шай вважає, що правоохоронна діяльність характеризується так: а) спрямована на охорону права від будь-яких порушень; б) реалізується не у будь-який спосіб, а лише на основі застосування нормативно-правових актів, з дотриманням законодавчо встановлених процедур, порушення яких призводить до визнання рішення незаконним; в) має відповідати приписам матеріального закону; г) безпосередньо пов'язана із застосуванням примусу щодо осіб, які порушують право; г) реалізується спеціально уповноваженими на те органами, основу яких становлять професійно підготовлені службовці [14, с. 15]. З урахуванням зазначеного, сутнісними ознаками правоохоронної діяльності в умовах правового режиму воєнного стану в Україні є: а) державно-владний характер; б) правозастосовний характер; в) можливість реалізації лише уповноваженими суб'єктами (державними органами та посадовими особами) у межах наданих державою повноважень, із застосуванням лише законних заходів впливу та у встановленій процедурній формі; г) спрямування на попередження та протидію внутрішнім загрозам воєнного стану; г) обумовленість змісту завданням забезпечення законності і правопорядку, громадського порядку в умовах правового режиму воєнного стану.

Зазначене дає змогу констатувати, що сутність правоохоронної діяльності в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні полягає у реалізації правоохоронними органами законодавчо визначених завдань щодо: а) захисту встановленого Конституцією суспільного і державного ладу в Україні; б) охорони і захисту прав, свобод та законних інтересів громадян, підприємств, організацій,

установ, суб'єктів усіх форм власності; в) захисту суверенітету та територіальної цілісності України; г) охорони суспільства і держави від протиправних посягань; г) забезпечення громадського порядку і громадської безпеки; д) протидії злочинності і правопорушенням; е) усунення причин і умов, що сприяють учиненню правопорушень.

Правоохоронна діяльність в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні характеризується особливостями, що об'єктивовано як у змісті завдань, виконання яких покладено на правоохоронні органи, так і у формах та напрямках її реалізації.

В умовах правового режиму воєнного стану, відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [18], інших нормативно-правових актів, правоохоронні органи, відповідно до їх призначення та специфіки, одноосібно або у взаємодії з іншими суб'єктами Сил безпеки і оборони, вирішують завдання, пов'язані із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану. Зокрема, це: а) забезпечення діяльності блокпостів; б) заходи з евакуації населення; в) перевірка документів та транспортних засобів; г) фіксація і документування воєнних злочинів; г) протидія злочинам загально-кримінальної спрямованості, а також військовим злочинам.

Правоохоронна діяльність в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні зазнає впливу комплексу чинників, які мають різну соціальну природу та, відповідно, виявляються на різних рівнях. Чинниками загальносоціального характеру вважаємо: а) ускладнення умов виконання працівниками правоохоронних органів своїх функціональних обов'язків, зокрема, в контексті появи нових і посилення наявних джерел і чинників небезпек; б) необхідність переживати соціальні та психологічні труднощі і проблеми, пов'язані з воєнними подіями. Чинниками функціонального характеру є: а) розширення повноважень органів і посадових осіб, збільшення обсягу посадових обов'язків та службового навантаження; б) здійснення нових форм і напрямів суб'єктної взаємодії; в) необхідність реалізації багатостороннього та двостороннього співробітництва. До чинників організаційного характеру належать: а) необхідність організаційного виділення/формування спеціальних підрозділів, груп/окремих спеціалістів, призначених виконувати певні, обумовлені потребами воєнного часу, функції чи види діяльності; б) необхідність формування

нових підходів до кадрової політики, процесу комплектування штату, пошуку методів і способів підвищення мотивувального компоненту; в) процеси модернізації системи відповідної освіти та навчання.

Підсумовуючи, зазначимо, що ключовою особливістю здійснення правоохоронної діяльності в умовах правового режиму воєнного стану в Україні є необхідність її реалізації за двома основними напрямками: традиційним, пов'язаним із забезпеченням законності та правопорядку, захисту та охорони прав і свобод людини і громадянина, а також новітнім, пов'язаним із протидією загрозам воєнного стану, виконанням і сприянням виконанню завдань, покладених на Сили безпеки і оборони.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На підставі зазначеного, доходимо таких висновків та узагальнень:

1. Поняття правоохоронної діяльності в умовах дії норм воєнного стану в Україні розуміємо так: у широкому значенні – діяльність усіх державних органів та недержавних організацій щодо забезпечення дотримання прав і свобод громадян, їх реалізації, забезпечення законності та правопорядку, яка реалізується у контексті і з урахуванням змісту дії норм правового режиму воєнного стану; у вузькому – діяльність спеціально уповноважених (правоохоронних) органів з метою охорони прав і свобод громадян, забезпечення законності та правопорядку, що реалізується в установленій законом формі та в межах повноважень, наданих цим органам, у контексті і з урахуванням дії норм правового режиму воєнного стану в Україні.

2. Ознаками правоохоронної діяльності в умовах правового режиму воєнного стану в Україні є: а) державно-владний характер; б) правозастосовний характер; в) можливість реалізації лише уповноваженими суб'єктами (державними органами та посадовими особами) у межах наданих державою повноважень, із застосуванням лише законних заходів впливу та у встановленій процедурній формі; г) спрямування на попередження та протидію внутрішнім загрозам воєнного стану; г) обумовленість змісту завданням забезпечення законності і правопорядку, громадського порядку в умовах правового режиму воєнного стану.

3. Правоохоронна діяльність в умовах правового режиму воєнного стану в Україні спрямована на: а) попередження та протидію внутрішнім загрозам воєнного стану; б) сприяння і спільне виконання в межах визначених повноважень завдань, що постали

перед силами безпеки і оборони; в) забезпечення законності і правопорядку; г) підтримання на належному рівні громадського порядку.

4. Основними напрямками правоохоронної діяльності в умовах дії правового режиму воєнного стану, окрім напрямів, властивих умовам мирного стану, стає протидія внутрішнім загрозам воєнного стану, зокрема: а) протидія злочинам проти основ національної безпеки України; б) протидія терористичним проявам; в) протидія злочинності та правопорушенням, спрямованим проти правового режиму воєнного стану; г) забезпечення правопорядку та громадської безпеки; г) охорона прав і свобод людини і громадянина в умовах викликів, обумовлених дією норм правового режиму воєнного стану.

5. Правоохоронна діяльність в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні має особливості, що об'єктивовано в її завданнях, змісті, а також у формах та напрямках реалізації. Ключовою особливістю здійснення правоохоронної діяльності в умовах правового режиму воєнного стану в Україні є її реалізації за двома основними напрямками: традиційним, пов'язаним із забезпеченням законності і правопорядку, захисту та охорони прав і свобод людини і громадянина, а також новітнім, пов'язаним із протидією загрозам воєнного стану, виконанням і сприянням виконанню завдань, покладених на сили безпеки і оборони.

Подальший розвиток концепту правоохоронної діяльності в умовах правового режиму воєнного стану пов'язуємо з удосконаленням знань щодо завдань, змісту та форм реалізації взаємодії суб'єктів зазначеного виду діяльності.

Список використаних джерел

1. Гусарев С. М. Щодо проблеми забезпечення прав громадян у діяльності Національної поліції України в умовах воєнного стану. *Захист та дотримання прав громадян органами Національної поліції України в умовах воєнного стану: тези допов. учасників наук.-практ. конф.* (7 груд. 2022 р., м. Вінниця). Київ, ХНУВС, 2022. С. 21–23.

2. Євдокіменко С. А. Особливості діяльності правоохоронних органів по боротьбі зі злочинністю в Україні в умовах воєнного стану. *The 12th International scientific and practical conference «Modern research in world science»*. 2023. С. 1028–1033.

3. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Лозинський Ю. Р. *Правове регулювання правоохоронної діяльності: навч. посіб.* Львів: ЛьвДУВС, 2018. 323 с.

4. Коломієць С. С., Баранов С. О. Повнозначення поліції під час дії воєнного стану. *Стан та перспективи розвитку адміністративного права України: матеріали Міжн. наук.-практ. інтернет-конф.* (28 жовтня 2022 року). Одеса: ОДУВС, 2022. С. 81–83.
5. Лисько Т. Д., Левченко А. С. Компетенція правоохоронних органів під час дії правового режиму воєнного стану. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права.* 2023. № 2. С. 121–125.
6. Нікітенко О. І. Правоохоронна діяльність щодо забезпечення внутрішньої безпеки держави. *Право і суспільство.* 2015. № 3. С. 98–101.
7. Прокопенко О. Ю. Поняття і ознаки правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ як суб'єктів забезпечення правопорядку в регіоні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція».* 2015. № 16. Том 1. С. 50–53.
8. Правоохоронна діяльність і воєнний стан: морально-правові особливості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки».* 2024. № 3 (35). С. 89–94. <http://doi.org/10.23939/law2022.35.089>.
9. Світличний О. П., Голодник Ю. А. Шляхи удосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО.* 2023. Вип. 80: Ч. 1. С. 563–567. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.86>,
10. Чорна І. І., Колесніков А. П. Концептуальні засади правоохоронної діяльності в Україні. *Наукові праці Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету.* 2022. № 3. С. 136–139.
11. Шебетя С. А. Сучасний стан та перспективи розвитку нормативно-правового та організаційного забезпечення правоохоронної діяльності у сфері забезпечення безпеки держави. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2021. № 7. С. 238–241. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/59>.
12. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ: Укр. енцикл., 1998. Т. 5. П-С. Київ: Юридична думка, 2003. 736 с.
13. Ковальська В. В. Міліція в системі правоохоронних органів держави (адміністративно-правові аспекти): дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2010. 422 с.
14. Шай Р. Я. Природа та сутність правоохоронної діяльності. *Наше право.* 2014. № 5. С. 10–16.
15. Гірич В. М. До проблеми визначення базових понять у контексті реформування правоохоронних органів: Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. 13 травня 2013 р. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/do-problemi-viznachennya-bazovikh-ponyat-u-kontekstireformuvannya> (дата звернення: 03.03. 2024).
16. Россоха С. В. Правоохоронні органи держави в механізмі захисту прав і свобод людини і громадянина: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків. 2016. 20 с.
17. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 (станом на 03 березня 2024 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.
18. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII (станом на 03 березня 2024 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
19. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 № 1932-XII (станом на 03 березня 2024 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>.
20. 15. Гель А. П., Семаков Г. С., Кондракова С. П. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: МАУП, 2020. 272 с.

References

- Gusariev, S. M. (2022). Shchodo problemy zabezpechennia prav hromadian u diialnosti Natsionalnoi politzii Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [On the problem of ensuring the rights of citizens in the activities of the National Police of Ukraine under martial law]. *Zakhyst ta dotrymannia prav hromadian orhanamy Natsionalnoi politzii Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: tezy dop. uchastykiv nauk.-prakt. konf.* (7 hrud. 2022 r., m. Vinnytsia). Kyiv, KhNUVS. s. 21–23. [in Ukrainian].
- Yevdokimenko, S. A. (2023). Osoblyvosti diialnosti pravookhoronnykh orhaniv po borotbi zi zlochynnistiu v Ukraini v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of law enforcement agencies' activities in combating crime in Ukraine under martial law].

The 12th International scientific and practical conference «Modern research in world science». S. 1028–1033. [in Ukrainian].

3. Kovaliv, M. V., Yesimov, S. S., Lozynskiy, Yu. R. (2018). *Pravove rehuliuвання pravookhoronnoi diialnosti: navchalnyi posibnyk [Legal Regulation of Law Enforcement: A Study Guide]*. Lviv: LvDUVS, 2018. 323 s. [in Ukrainian].

4. Kolomiets, S. S., Baranov, S. O. (2022). *Povnovazhennia politsii pid chas dii voiennoho stanu [Powers of the police during martial law]*. *Stan ta perspektyvy rozvytku administratyvnoho prava Ukrainy: materialy Mizhn. nauk.-prakt. internet-konf. (28 zhovtnia 2022 roku)*. Odesa: ODUVS. S. 81–83. [in Ukrainian].

5. Lysko, T. D., Levchenko, A. S. (2023). *Kompetentsiia pravookhoronnykh orhaniv pid chas dii pravovoho rezhymu voiennoho stanu [Competence of law enforcement agencies during the legal regime of martial law]*. *Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*. No 2. S. 121–125.

6. Nikitenko, O. I. (2015). *Pravookhoronna diialnist shchodo zabezpechennia vnutrishnoi bezpeky derzhavy [Law enforcement activities to ensure the internal security of the state]*. *Pravo i suspilstvo*. No 3. S. 98–101.

7. Prokopenko, O. Iu. (2015). *Poniattia i oznaky pravookhoronnoi diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav yak subiektiv zabezpechennia pravoporiadku v rehioni [The concept and features of law enforcement activities of internal affairs bodies as subjects of law enforcement in the region]*. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii «Yurysprudentsiia»*. No 16. Tom 1. S. 50–53. [in Ukrainian].

8. *Pravookhoronna diialnist i voiennyi stan: moralno-pravovi osoblyvosti [Law Enforcement and Martial Law: Moral and Legal Peculiarities]*. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. Serii: «Yurydychni nauky». 2024. No (35). S. 89–94. <http://doi.org/10.23939/law2022.35.089>. [in Ukrainian].

9. Svitlychnyi, O. P., Holodnyk, Yu. A. (2023). *Shliakhy udoskonalennia administratyvno-pravovoho zabezpechennia diialnosti pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy*. [Ways to improve administrative and legal support of law enforcement agencies of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Serii PRAVO*. Vyp. 80: Ch.1. S. 563–567. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.86>. [in Ukrainian].

10. Chorna, I. I., Kolesnikov, A. P. (2022). *Kontseptualni zasady pravookhoronnoi diialnosti v*

Ukraini. [Conceptual Principles of Law Enforcement in Ukraine]. *Naukovi pratsi Yurydychnoho fakultetu Zakhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu*. No 3. S. 136–139. [in Ukrainian].

11. Shebetia, S. A. (2021). *Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku normatyvno-pravovoho ta orhanizatsiinoho zabezpechennia pravookhoronnoi diialnosti u sferi zabezpechennia bezpeky derzhavy [Current state and prospects for the development of regulatory and organizational support of law enforcement in the field of state security]*. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. No 7. S. 238–241. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/59>. [in Ukrainian].

12. *Yurydychna entsyklopediia: v 6 t. / redkol.: Iu. S. Shemshuchenko (holova redkol.) ta in.* Kyiv: Ukr. entsykl, 1998. T 5. P-S. Kyiv: Yurydychna dumka, 2003. 736 s. [in Ukrainian].

13. Kovalska, V. V. (2010). *Militsiia v systemi pravookhoronnykh orhaniv derzhavy (administratyvno-pravovi aspekty) [Police in the system of law enforcement agencies of the state (administrative and legal aspects)]*. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv, 422 s. [in Ukrainian].

14. Shai, R. Ya. (2014). *Pryroda ta sutnist pravookhoronnoi diialnosti [Nature and essence of law enforcement]*. *Nashe pravo*. No 5. S. 10–16. [in Ukrainian].

15. Hirych, V. M. (2013). *Do problemy vyznachennia bazovykh poniat u konteksti reformuvannia pravookhoronnykh orhaniv [On the problem of defining basic concepts in the context of reforming law enforcement agencies:]*. *Analitichna zapyska. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen*. 13 travnia 2013 r. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/do-problemi-viznachennya-bazovikh-ponyat-u-kontekstireformuvannya> (data zvernennia: 03.03. 2024).

16. Rossokha, S. V. (2016). *Pravookhoronni orhany derzhavy v mekhanizmi zakhystu prav i svobod liudyny i hromadianyna [Law Enforcement Agencies of the State in the Mechanism of Protection of Human and Civil Rights and Freedoms:]*. avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.02. Khark. nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv. 20 s. [in Ukrainian].

17. *Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.02.2022 № 64/2022 [On the introduction of martial law in Ukraine: Decree of the President of Ukraine of 24.02.2022 № 64/2022]* (stanom na 03 bereznia 2024 roku). [in Ukrainian].

18. *Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12.05.2015 № 389-VIII [On the legal*

regime of martial law: Law of Ukraine of 12.05.2015 № 389-VIII]. (stanom na 03 bereznia 2024 roku).

19. Pro oboronu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06.12.1991 No 1932-XII [On the Defense of Ukraine: Law of Ukraine of 06.12.1991 No 1932-XII] (stanom na 03 bereznia 2024 roku).

20. Hel, A. P., Semakov, H. S., Kondrakova, S. P. (2020). Sudovi ta pravookhoronni orhany Ukrainy [Judicial and law enforcement agencies of Ukraine:] navch. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl. Kyiv: MAUP, 272 s. [in Ukrainian].

Olena Druchek

Associate Professor of the Department of Legal Support of the National Guard of Ukraine, Faculty of State Security of the Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine, PhD in Law, Associate Professor

Oleksiy Voluyko

Head of the Department of Legal Support of the National Guard of Ukraine, Faculty of State Security of the Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine, PhD in Law, colonel, Associate Professor

Volodymyr Vakarov

Head of the legal service of military unit 3030 NGU

LAW ENFORCEMENT ACTIVITIES UNDER THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW IN UKRAINE: PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION

Based on the results of the research, the article expands the concept of law enforcement in the conditions of the legal regime of martial law in Ukraine. An analysis of approaches to the concept of law enforcement activity was carried out and, taking into account the obtained results, the concept of "law enforcement activity under the conditions of the legal regime of martial law in Ukraine" was formed. The priority areas and tasks of law enforcement activities under the conditions of the legal regime of martial law in Ukraine have been determined and substantiated. The factors determining the content and specifics of the implementation of the specified type of activity have been identified and classified.

It is proposed to understand the concept of law

enforcement activities under the conditions of martial law in Ukraine in the "broad" sense - as the activity of all state bodies and non-state organizations to ensure compliance with the rights and freedoms of citizens, their implementation, ensuring legality and law and order; which is implemented in the context and taking into account the content of the rules of the legal regime of martial law. In "narrow" - as the activity of specially authorized (law enforcement) bodies with the aim of protecting the rights and freedoms of citizens, ensuring legality and law and order; which is implemented in the form established by law and within the limits of the powers granted to these bodies, in the context and taking into account the operation of the norms of the legal regime martial law in Ukraine. The signs of the specified type of activity are highlighted and disclosed.

It is substantiated that law enforcement activities under the legal regime of martial law in Ukraine are aimed at preventing and countering internal threats of martial law; assistance and joint implementation, within the limits of the specified powers, of the tasks facing the Security and Defense Forces; ensuring law and order; maintenance of public order at an appropriate level. It has been proven that the main direction of law enforcement activities in the conditions of the legal regime of martial law in Ukraine is countering internal threats of martial law. In particular, these are: combating crimes against the foundations of Ukraine's national security; countering terrorist manifestations; combating crime and offenses directed against the legal regime of martial law; ensuring law and order and public safety; protection of human and citizen rights and freedoms.

It has been proven that the key feature of law enforcement activities under the conditions of the legal regime of martial law in Ukraine is its implementation in two main directions: traditional, related to ensuring law and order; protection and protection of human and citizen rights and freedoms; and also the latest one related to combating threats of martial law, performing and facilitating the performance of the tasks assigned to the Security and Defense Forces.

Keywords: law enforcement activity; martial law; legal regime; law enforcement agencies; law and order; public order; tasks; functions.